

Miljøvaredeklarationer

gør grønne indkøb af asfalt nemmere

Miljøvaredeklarationer vinder mere og mere frem indenfor byggebranchen. I asfaltbranchen tester vi miljøvaredeklarationer i 2020, så vi er klar til brugen i 2021. Miljøvaredeklarationer (EPD'er - Environmental Product Declaration) dokumenterer de miljømæssige egenskaber ved et produkt i henhold til anerkendte standarder. Miljøvaredeklarationen giver information om et produkts energi- og resourceforbrug, samt miljøpåvirkning gennem hele eller dele af dets livscyklus.

**AF SUSANNE
CARLSEN**

NCC Industry A/S
suscar@ncc.dk

**AF TRINE LETH
KØLBY**

Asfaltindustrien
tlk@asfaltindustrien.dk

Miljøvaredeklarationer i asfaltbranchen

Fleire virksomheder indenfor byggebranchen har i de seneste år arbejdet med miljøvaredeklarationer, også kaldet EPD'er (Environmental Product Declarations). I asfaltindustrien har vi fulgt udviklingen på området og brugte 2019 på at undersøge, hvordan en smidig og omkostningseffektiv løsning kan se ud for asfalt. I 2020 vil vi arbejde på at implementere en løsning, så vi er klar til 2021, hvor vi forventer, at Vejdirektoratet vil stille krav om EPD på større statslige opgaver.

Hvad indeholder en miljøvaredeklaration?

En EPD er et datablad med angivelse af et produkt eller en branches miljøpåvirkning i forbindelse med produktionsproces, samt evt. anvendelse og genindvinding af produktet. EPD'er er neutrale dokumenter, som redegør for et produkt eller en produktions miljøpåvirkning.

EPD'en forholder sig således ikke til om produktet miljømæssigt set præsterer bedre eller dårligere end andre produkter indenfor samme kategori, men angiver udelukkende produktets beregnede miljø- og klimapåvirkninger. EPD'en angiver beregnede miljø- og klimapåvirkninger fra produktet indenfor forskellige parametre, hvor den mest omtalte lige nu er CO₂-udledningen. Herudover anføres andre miljø- og kli-

mæssige parametre som f.eks. forsøringspotentiale, forurening med næringsstoffer (eutrofiering), brug af fossile brændsler og potentialet for nedbrydningen af ozonlaget.

Validering af data

Data angivet i EPD'en skal verificeres i henhold til den internationale standard DS/EN 15804 og ISO 14025. Det kan man f.eks. gøre i et branchefællesværktøj, der gør det nemt direkte at sammenstille EPD'er for forskellige produkter og producenter. Herefter kan EPD'erne anvendes både som et datablad til dokumentation for produkters miljøpåvirkning i forbindelse med

HVAD ER EN MILJØVAREDEKLARATION?

Miljøvaredeklarationer, også kaldet EPD'er fra den engelske betegnelse Environmental Produkt Deklaration, beskriver et produkts miljøpåvirkninger. Deklarationerne kan derfor bruges i forbindelse med grønne indkøb. Deklarationen siger ikke i sig selv noget om, hvorvidt produktet er "godt" eller "dårligt" miljømæssigt, men det giver indkøberen mulighed for at sammenligne forskellige løsninger.

salg og kundekrav, men også som et internt redskab til at få synliggjort forskellige produkters miljøpåvirkninger, der kan bruges til en kortlægning af de største potentialer for reduktion af produktionens miljøpåvirkning.

Indsamling af data og afgrænsning

For at kunne udarbejde en EPD, skal der indsamles en lang række oplysninger i og udenfor virksomheden. Der skal skabes klarhed omkring, hvilke råvarer, der anvendes til fremstilling af produktet, hvor de kommer fra, og hvordan de transporteres til produktionsstedet.

Produktionsprocessens energiforbrug skal kortlægges, ligesom transporten til udlægningsstedet og evt. brugen af entreprenør- og udlægningsmaskiner skal beregnes, hvis man ønsker konstruktionsfasen inkluderet i EPD'en. Nogle data kan være svære at skaffe, og det kan blive nødvendigt at vedtage nogle fælles forudsætninger, der ligger til grund for beregningen, f.eks. normtal for lastbil- og skibstransport.

Derfor har vi i asfaltindustrien nedsat en arbejdsgruppe, hvor alle organiserede asfaltfirmaer sammen med Vejdirektoratet kan fastsætte rammerne for udarbejdelsen af EPD'erne. Rammerne, de såkaldte "Product Category Rules" (PCR), definerer de specifikke tekniske betingelser, krav og beregningsregler, der skal anvendes, når man udarbejder en miljøvaredeklaration for et produkt. Gennem dette regelsæt sikres det, at produkter i samme kategori er beregnet ud fra fælles retningslinjer, så miljøvaredeklarationerne er direkte sammenlignelige for bygherren.

Hvordan bruger man oplysningerne om miljøpåvirkninger?

EPD'er kan være produkt- eller branchespecifikke. Dvs. at de kan udarbejdes med forskelligt fokus alt efter, hvad de skal anvendes til. Derudover kan EPD'en dække forskellige faser for produktet. For veje gælder, at det ikke kun er produktion, transport og udlægning af asfalt, som har en miljøpåvirkning, men at der også forudgående kan ligge et stort energi- og materialeforbrug i forbindelse med udgravninger, jordflytninger, bundsikring, samt den efterfølgende afslutning med vejens udstyr såsom skiltning, autoværn, afmærkninger og lignende.

Det bliver dermed relevant for bygherren at overveje, miljøpåvirkningen fra den samlede sum af vejentreprisen og ikke kun påvirkningen fra produktionen af asfalt. Derudover er det relevant at overveje, om EPD'ernes beregnede miljøpåvirkning er beregnet udelukkende for produktionsfasen fra råvareindkøb til afgang ved porten, eller om det er en mere omfattende EPD, som også inddrager produktets transport til anvendelsesstedet og indbygningen i konstruktionsfasen.

Man kan gå længere end det og inddrage produktets miljøpåvirkning ved brugen, samt i sidste ende bortskaffelsen, så EPD'en hermed dækker hele produktets livscyklus.

Figur 1 viser faserne i et produkts levetid fra produktion til gen-

Figur 1: Faser for livscyklus jf. EN 15804

indvinding. Faserne A1-A3 for produktionsfasen er obligatoriske ved udarbejdelse af EPD'er, mens konstruktionsfasen A4-A5 er frivillig. De øvrige faser B, C og D er endnu ikke en fast del af EPD'erne. Bygherren bør alt i alt gøre sig klart, hvilke krav, der skal stilles til de produkter, der indhentes EPD'er på, og hvad der ligger til grund for beregningen af EPD'en, samt helheden af projektet.

Det er derfor ikke nødvendigvis produktet med den lavest beregnede miljøpåvirkning, der præsterer bedst miljømæssigt, hvis produktets levetid er kortere end et tilsvarende produkt med en lidt højere miljøbelastning. Ligeledes kan asfaltbelægninger med særlige ønskede egenskaber, f.eks. KlimaVenligt Slidlag (KVS), vælges på grund af deres afledte miljøreduktioner fra reduceret brændstofforbrug fra trafikken på vejen, der har et langt større potentiale for reduktion af CO₂-udledningen end optimeringen på produktionen af asfalten i sig selv kan opnå. Kvalitetsmæssige egenskaber, gerne i et livscyklusperspektiv, bør derfor indgå i vurderingen af produktets miljøperformance ved udvælgelsen af det mest fordelagtige produkt.

Fremtiden for miljøvaredeklarationer af asfalt

Mængden af EPD'er må forventes at vokse i takt med efterspørgslen, hvor det som oftest er Staten og de største kommuner, der går forrest. For ikke at skabe flaskehals i det administrative arbejde med EPD'erne er det væsentligt, at de kan udarbejdes hurtigt og med få ressourcer. Det vil vi i asfaltindustrien gøre med et verificeret beregningsværktøj med fælles standarder for branchen, som de enkelte asfaltfirmaer blot skal fylde sine produktionsoplysninger ind i.

Asfaltindustrien er klar til arbejdet og hilser EPD'er velkomne som et værktøj til at sætte mere fokus på miljø og klima i asfaltproduktionen. Asfaltindustrien opfordrer til, at bygherren herefter vil anvende EPD'erne kritisk og konstruktivt i udbudsfasen. ●